

Grav 8au
C XVII/5

ALGOL

LA PRESENCIA FORTA

A cara o creu, en un boscam salvatge, tots hem portat la sopera fumejant a la taula, per bé que s'il·lumini el balcó amb clara llum i, fruit naixent, viva claror es projecti damunt els gossos. Essent els enemics suspesos de la força i ensems ben felices les gaseles. Pares, ties, marits, dones, germans, de tots hem pujat als genolls en un continent misteriós, i en munts de cendra hem anat perdent l'idealisme. La verdor dels grans arbres que brilla emmarcant turons i turons de roques, s'esgota en un cercle que no val la pena de resseguir si no és amb ploma de metall nova; ja no de gall, que és enemic de la nit. ALGOL — nom donat pels astròlegs àrabs al diable — no és cap dona cavalcant en un corser, però, igualment delicadíssim, ja ha deixat enrera, en blanques nits que tenien plom, cendres de poma, sons de penitència sota la nau central i, entre salt i trencadissa, la seva negra corona de corns. Molts assenyats predecessors han caigut en el camp d'honor. Les mateixes formigues han sofert la

influència de llur sang. Aquest gall roig aturat prop de la cuneta, la bella qualitat del seu so — que antany refusava un públic lluent de penjarelles — és a la manera essencial d'emparentar amb les millors experiències, la nostra neguitesa latent. La seva manera paradoxal de caminar pel sostre amb la major facilitat, la representarem en làmines en un número ulterior. Mitjançant una senzilla enumeració de noms inoblidables retratats al nostre costat, ens assegurarem, si més no, el triomf. No obstant, entrant a llurs cabanes amb ull d'amo, a la llinda de la nit, avui cap d'ells ja no assenyala l'aigua com a aliment necessari i, en canvi, en terme igual, a tots, ben arrapats a calcinacions de sofre, un escultor els ornamenta el sepulcre. A despit de suportar el garranyic-garranyec de les sabates noves, acudim als quatre punts cardinals amb l'orella inflada. En tot ordre de vida hem arribat a desconfiar dels qui escriuen bons consells en el rellotge llur. Malgrat els embats furiosos, deficiaris i remuneradors es deixen morir de fam ells mateixos, deficients a tot goig. Tanta foscor ens punxa. Pensem en la nostra època nebulosa disgregant nous aliatges amb els seus famosos tumors nocturns. Sospeseu, lector, les bosses de seda negra dels analfabets, les quals no els fan aptes per a assaborir, en blocs de roques, els llibres. Tanmateix no us baseu més en riqueses. Hi ha un piano amagat rera la cortina. Enfilats al cim del puig roquís més alt destaqui, doncs, als nostres peus, la gran selva. Vinguin a nosaltres els vers coneixements. Coent les víbores augmentin de volum els nostres parpres. Amb ungles de diamant esclarides pels llamps, corregim els espasmes dels infants. Adhuc que se'ns assequin les facultats, llen-

ceu les coccions, el gust del plor nauseabund del calze, amb tenebrosa majestat. De llavors de flors i de rels que han deixat l'estrella fem una bola que ens engrossi la mímica. Tota anímica vestidura es vanta de beure a galet on la nuvolada és més atapeïda. Es el mitjà més segur de fer córrer un cavall. Davant la faç nocturna de tres ulls, de la qual portem nosaltres la barba, van enrera com les ones els qui arronçats d'espatlles no s'abandonen al destí; i ALGOL, amb la mà esquerra, clava una ungla a l'enrarit ambient i en treu sang. Sortim ja ben rabents pel canó de la xemeneia, tanmateix amb absoluta direcció, i transformem en espantall d'admirable torrent, l'amenaçada nit de la sutzura estètica. Deixeu que el maligne us devori amb els ulls, eixit bruscament del mar, per tal com la seva faç, d'una sentor violeta, resplendeix com mai cap porcellana no ha aconseguit. Arrenglerats inconscientment, com si es pongués algun astre, al peu del seu casinyot de fusta us invitem, després de proferir els més bells noms de dames, a cridar amb eterna gaubança: Dissabte! Dissabte!

JOAN BROSSA

TRES POEMES PURS

És sabut que en l'especulació ideal dels poetes és on la vera poesia té més limitacions. Bellament ordenada, o desordenada, la fereixen quan la volen construir, la perden quan la busquen; i ja sabem les conseqüències que tot això amaga, els cims que cobegen amb gestos apassionats els rapsodes per no descobrir la tramoia de sota el drac.

Cal evitar, doncs, tot esbravament. Si es vol, el secret consisteix, només, a saber mirar.

El Màgic dels Salons o el Diable de color de rosa.
Tractat complet de l'art de tirar les cartes, segons els mitjans usats fins el dia per Etteilla i els més cèlebres cartomàntics; augmentat amb els horòscops per a ambdós sexes; i d'un curs de quiromància segons les doctrines d'Albert el Gran.

*

En el camino de Sacromonte, motivado por unas palabras que habían tenido sus respectivas mujeres, riñeron Eduardo García Fernández, guarda acequero, y otro individuo llamado Ramos. Este último haciendo uso de una navaja de grandes dimensiones asestó una puñalada a Eduardo. Tiene una herida grave en el vientre.

*

Volcans, brolladors, coets de fantasia,
paracaigudes, fonts,
sorpreses japoneses per a disparar sobre la taula,
ramells familiars, traques, etc., a preus reduïts.
Ramells de focs d'artifici per a festes de família, jardins, etc.
Senzills i sense gota de perill en el maneig, tota vegada que, donant foc a una metxa, cada combinació produeix varis efectes.

D'una gasetilla i catàlegs comercials.

DADES A UN PROBLEMA

Tots els homes es mouen per inspiracions sobtades que són sempre, o bé per dominar la natura, o bé per sortejar els seus efectes. Una unió amb la divinitat significa un estat de benaurança i, per tant, una negació del principi vital de l'existència. Això ens dona a comprendre que Déu és l'antítesi de l'home, constituint-ne l'essència, per contraposició, el Diable, la força accionadora. Els posseïts, llegim, són éssers que accionen constantment impulsats per forces dites demoníques. Per alliberar-se'n han de sofrir la presència d'un principi de placidesa. La unitat indestructible que forma l'home — ànima i cos — indica amb claretat la naturalesa dels seus lligams. Cos: forma sense la qual és impossible tota vida. Vida: manifestació de l'existència del principi espiritual. De la mateixa manera que en la natura tot té tendència a una individualització (forma) per afany de domini (esperit), la matèria accionada per aquell mòbil, es dota a si mateixa del principi espiritual. Que la matèria és recalcitrant a una fusió unitària, es comproba a l'observar-la. ¿A què pot ésser deguda tanta exuberància de formes i moviments individuals sinó a un principi de domini? I com que el que s'imposa és alliberar-se d'ésser dominat, o, en tot cas, de reduir aquest lligam al mínim, el principi obscur que ens fa accionar voluntariament, al marge de tot raciocini, si aquest no l'acompanya, és l'esperit demoníac que, certament, és quelcom diferent de tota posició

passiva. Déu ha significat sempre l'harmonia còsmica, l'ordre, la successió normal, cronològica, de les causes. El Diable, un ens que emmotlla el temps als seus imperatius. El temps és el principi més vital, però no és igual per a tots. El seu cronometratge és una creació individual, encara que la seva essència sigui suprasensible. L'aparent uniformitat del temps físic no significa res davant la constant vetlla del nostre dimoni, que permet de situar-nos i de dominar qualsevol relativitat. Tanmateix l'harmonia absoluta és deguda també a una posició demoníaca d'establir-se en pròpia perspectiva. L'esperit diví, a la vegada formant cercle viciós, és demoníac respecte d'allò altre que ell no pot superar. Diríem que el Diable és la dignitat del sentit de l'espècie, el que vetlla per als «supremes exemplars» com diu Nietzsche. Qualsevol acció des de la més simple a la més complicada obeeix a un instint d'enderrocament de tota dignitat superior. I, per ventura, no són precisament aquestes les característiques del Diable? Les inspiracions, el Diable familiar de Sòcrates, l'etern femení, ¿no són sistemes d'arabescos per a sortejar tota topada contra qualsevol altra individualitat, i destruir el que no sigui producte directe, creació de la individualitat? És més, com a mots, Déu i Dimoni tenen, comuna, una de llurs accepcions etimològiques. I podríem dir que són dos estats successius del temps. El Diable, present i passat. El futur, aspiració: Déu. Mes la divinitat és irrealitzable, ja que quan és assimilada una posició, hom esdevé diabòlic altra volta, respecte a les noves perspectives. El present, repetim, és sempre esperit demoníac, acció. Entenent com a tal, tota posició, qualsevol que sigui, davant les perspectives de la vida, com fa constatar Ortega i Gasset. Hom pot preguntar-se: per què aquest afany de donar a les nostres accions la característica demoníaca, de fer que els nostres actes siguin inspirats per l'esperit diabòlic? Puntualitzem. Tot té una forma i una direcció; cal, doncs, determinar-les. Una, és la del gust; l'altra, la de la identificació. Tot gust obeeix a un principi de relativitat psicològica, per tant, purament humana, o sigui antidivina. Tota identificació representa l'existència de dues potències iguals en un mateix pla; per tant, una impossibilitat de subsistir ambdues; o sigui un principi de lluita. Només hi pot haver un jo i un no-jo en equilibri. Harmonia totalment demoníaca, tràgica, de gran soledat. El mateix mite de Déu ens ho aclara:

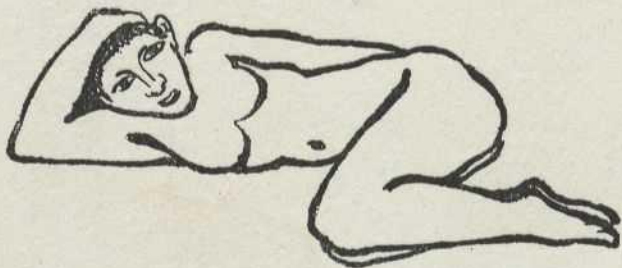
Déu és un gran solitari. Tots els qui el volten li són inferiors. Quina gran tragèdia la de no poder mesurar la potència amb ningú! Impossibilitat aquesta que condueix a una manifesta negació de la vida. De vegades, s'usa el principi de l'Amor, amb les seves unions potencials, per fer més viable aquest mite. I ara, preguntem-nos: de trobar-lo, què passaria? Doncs que el nostre instint d'individualització ens el faria destruir. El nostre Dimoni ens faria avançar immediatament vers una nova esfera, ja que a cada nou assoliment neix un afany potencial més poderós, més destructiu, més demoníac. Els esperits potents han acabat la vida amb una insatisfacció horrorosa. La benaurança és bandejada de l'antre de l'esperit. Només els espiritualment febles troben, per a restar-hi, un principi de l'Amor, i, malgrat tot, no fan sinó posar i treure predicats per tal d'aconseguir, per a cada instant, una millor adaptació. A tant arriba el rebel crit del Dimoni, que flueix constantment del temps. Pel fet de consistir la vida en una lluita contra tot principi estable, contra tota superioritat, veig en l'evocadora plàstica de l'adjectiu «demoníac» el resum dels mòbils que impulsen l'home a determinar-se com a posició còsmica. La gran angoixa d'un afany d'assolir quelcom sempre més enllà. Cosa que no suggereix el substantiu «divinitat», ja que evoca una sensació de perfecció, de fusió i placidesa. L'instint d'estabilitat, de l'Amor, és una negació del temps; és una falsa construcció. D'aquí que tot sistema basat en aital equilibri artificial, sigui condemnat a una ruïna absoluta; i com que les nostres accions les determinen els sistemes de vida que puguem adoptar davant de cada cosa o acte, cal tenir molta cura que el que hàgim pres per norma no pateixi d'un accés de dogmatisme sil·logístic, la qual cosa ens faria obrar per prejudicis. No existeix ni el principi del bé ni el principi del mal. El que existeix és un món amb uns éssers determinats per un imperatiu moral, essència de naturalesa — com creuen els més grans pensadors — a ben segur inconneguda per tota l'eternitat, però sempre latent, manifestada, i per una voluntat insatisfeta d'acció dominadora.

Tota la història de la humanitat és la constant recerca d'unes guies que justifiquin el viure. No en tenim prou que el viure sigui bell, volem esbrinar el perquè d'aquesta bellesa. Amb més o menys intensitat aquests factors es troben a cada generació

històrica. Però n'hi han algunes en les quals esdevenen el màxim problema. La nostra és una d'aquestes. A través dels segles s'havia anat profunditzant cada vegada més en les arrels d'aquesta gran qüestió, però la nostra generació ens la presenta amb una cruor tal, que les ments més privilegiades, malgrat el poder de les construïdes direccions intel·lectuals modernes, trontollen i comencen a divagar sense cap norma. L'antropologia, la ciència de l'home, no la que fa ell, sinó aquella en la qual ell és problema, ha passat a l'ordre del dia. És a dir, més que un problema de la vida ens trobem davant el problema de l'home com a ens còsmic. Mirem la vida i a nosaltres mateixos amb una indiferència, amb una perspectiva tal, que sembla que el món real no xoqui ja amb nosaltres. I la tragèdia, precisament, resideix a l'adonar-nos-en. La màxima clàssica «l'home és la mesura de totes les coses» ha estat superada en el sentit que l'home és ja cosa, per tant, delà d'autoritat. La capacitat intel·lectual del nostre temps ha superat *velis nolis* la posició psicològica davant els problemes que havia estat l'últim crit, a part d'honroses excepcions que ja marcaven direcció, fins a primeries d'aquesta centúria. Com també l'adveniment d'aquesta posició havia representat un enderrocament dels principis dogmàtics que iniciaren l'època moderna. Aquesta superació ens ha portat a judicar els problemes, amb freda serenitat, talment éssers sense sentits, independentment del que puguin representar com a normes de la natura en la nostra pròpia existència. Per altra part, aquesta posició té el perill que, com a éssers conscients, veiem les seves terribles conseqüències i saber segons quins secrets no és molt desitjable. D'aquí arrenca la gran angoixa que caracteritza la nostra època. La cosa més engunyosa i terrible que pot pensar i somniar un home és que, de sobte, li manqui la terra on es recolza i resti en l'espai pur. Doncs bé, quelcom semblant ens passa a nosaltres. Hem perdut els suportals. Cada cosa ha marxat vers la seva finalitat. Més que marxar, s'han dissolt com a coses, ja que si tota marxa suposa la possibilitat de retorn, una dissolució ens anuncia una pèrdua total. La potència intel·lectual només té amb la natura un contacte de causa. L'home com a ésser instintiu obeeix a totes les seves prescripcions, que la intel·ligència ha lleïficat. Com a ésser intel·lectual, s'obeeix a sí mateix. Però és el cas que no ens conformem de veure les coses des d'una

perspectiva intel·lectual, sinó que també les volem gaudir d'una manera material. Angle, aquest, terrible per a l'home d'aquesta generació. No tenim cap fonament dogmàtic, sabem que les valors psicològiques encara que siguin les úniques que compten per a nosaltres, són falses, i ens ho mirem tot des d'una llunyania asèptica. Però això no ens és suficient. Volem establir a consciència supersticions dogmàtiques; volem creure que el cant del gall pressagia alguna cosa. Volem baixar a revolcar-nos en el fang de la psicologia; volem que els nostres obscurs sentits siguin la base de la nostra existència. Volem restar a ultraesfera; volem que els moviments intuïcionals siguin els únics dignes de viure en una vida ultrasensible. De tota aquesta gama neix una gran angoixa, que no és pròpiament del viure sinó de l'existència, que ens llença vers un regnat del temps on aquests tres sistemes de vida marquen la pauta d'un existencialisme tan engranat dins el temps, que el nostre ésser, cada vegada amb més absoluta aniquilació, fa ruta vers la fi de l'ens intel·lectual, a causa d'una absoluta superació d'aquest. L'actualíssim i únic possible establiment de la història com a sistema de vida, forçosament ens ha de conduir a aquest enderrocament, i, per tant, a la negació de tota cultura possible. Abans i després de tota cultura, abans i després de tota experiència, existeix la potència de totes les coses possibles. D'aquesta potència són els nostres moviments intuïcionals.

ARNALD PUIG

IRK

Biblioteca de Catalunya

Adq. C

CB.

Top. Grav 80

C XVII/5

0520-04760

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

BC 37

En aquest primer ALGOL hi
han col·laborat en Mercadé i en
Boadella, dibuixant el primer
i segon col·lofó respectivament.
La coberta la devem a Joan Ponç.
Realització tipogràfica d'E. Tormo.
S'han imprès 100 exemplars
numerats, sobre paper fil Guarro,
més 10 de col·laborador.

Imprès a Barcelona
a mitjans del segle vintè.

Exemplar